

Projekt

z dnia 15 czerwca 2026 r.

Zatwierdzony przez

**Uchwała nr
Rady Powiatu w Opatowie**

z dnia 23 czerwca 2026 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na lata 2026-2028

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3, 3a, 5 i 5a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 oraz z 2026 r. poz. 252) w związku z art. 19 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2026 r. poz. 639), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na lata 2026-2028 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Kierownikowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu w Opatowie

Bożena Kornacka

Załącznik do uchwały nr
Rady Powiatu w Opatowie
z dnia 23 czerwca 2026 r.

Powiatowy Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na lata 2026 – 2028

POWIAT OPATOWSKI 2026

SPIS TREŚCI:

Wstęp	3
Rozdział I. Definicje i aspekty prawne	3
1. Definicje	3
2. Podstawa prawna.....	6
Rozdział II. Diagnoza	8
1. Ogólna charakterystyka powiatu.....	8
2. Sytuacja demograficzna i społeczna.....	8
3. Dane dotyczące osób bezrobotnych i korzystających z pomocy społecznej.....	8
4. Zasoby wsparcia w Powiecie Opatowskim.....	10
5. Zasoby wsparcia gmin Powiatu Opatowskiego.....	13
Rozdział III. Analiza SWOT	14
Rozdział IV. Plan deinstytucjonalizacji - cele i zadania planu	16
Rozdział VI. Podsumowanie	20

WSTĘP

Deinstytucjonalizacja usług społecznych stanowi ważny kierunek rozwoju i zmian polityki społecznej państwa, szczególnie w kontekście aktualnych wyzwań i potrzeb społecznych ujawniających się na szczeblach lokalnych (zmiany w strukturze społecznej, starzejąca się populacja, przeobrażenia rynku pracy, wyzwania pieczy zastępczej, nowe wyzwania zdrowotne i ekologiczne, bezdomność itd.). Aktualnym wyzwaniem staje się proces skutecznej deinstytucjonalizacji usług społecznych w kierunku rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, bezpośrednio w miejscu zamieszkania.

Deinstytucjonalizacja usług społecznych jest oczekiwanym procesem. Z wielu analiz i badań naukowych wynika, że usługi społeczne organizowane w społeczności lokalnej w środowisku zamieszkania przynoszą pozytywne rezultaty i zadowolenie odbiorców.

Rozwój usług społecznych i proces ich deinstytucjonalizacji będzie się odbywał tam, gdzie są potrzeby społeczne, czyli na poziomie lokalnym.

Usługi społeczne obok polityki zabezpieczenia dochodu są najważniejszym komponentem polityki społecznej. Stanowią one odpowiedź na wyzwania społeczne i powiązane są z potrzebami wynikającymi z takich procesów jak: zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa, zmiany w strukturze rodzin, przeobrażenia rynku pracy, wzrost liczby osób o szczególnych potrzebach i z niepełnosprawnością, ryzyka socjalne, kryzysy personalne i rodzinne, a także zapotrzebowanie na kompetencje i kwalifikacje. Dostępność usług w zakresie wsparcia społecznego i profilaktyki powinna być realizowana z myślą o każdej osobie, która może ich potrzebować, ale szczególne miejsce w społeczeństwie przypisuje się osobom z grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem, takich jak: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysach: psychicznym, bezdomności, uzależnienia i przemocy oraz dzieci i młodzież przebywające w pieczy zastępczej.

Proces deinstytucjonalizacji programowany jest w perspektywie wielu lat, co powoduje, że zmiany w zakresie dostępności usług i ich koordynacji będą następowały etapowo w sposób:

- a) zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby), jak najbardziej zbliżony do warunków odpowiadających życiu w środowisku domowym i rodzinnym,
- b) umożliwiający odbiorcom tych usług kontrolę nad swoim życiem i decyzjami, które ich dotyczą,
- c) chroniący odbiorców usług przed izolacją od ogółu społeczności,
- d) gwarantujący prymat indywidualnych potrzeb mieszkańców gmin nad organizacyjnymi wymogami i procedurami.

Wejście w życie planu ma służyć zapewnieniu mieszkańcom potrzebującym wsparcia – w szczególności osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami, dzieciom i młodzieży wymagającym opieki oraz osobom w kryzysach psychicznych, doświadczającym samotności czy uzależnień – możliwości korzystania z jak najszerzego wachlarza usług społecznych w społeczności lokalnej, zamiast w odległych instytucjach całodobowych.

Rozbudowa systemu różnorodnych usług środowiskowych ma stworzyć każdemu człowiekowi realną możliwość wyboru sposobu życia. W przypadku dzieci daje szansę na urzeczywistnienie prawa dzieci i młodzieży do życia w rodzinach.

Sporządzenie planu deinstytucjonalizacji wynika z potrzeby wsparcia obywateli w pełnym uczestnictwie w społeczeństwie, promowaniu ich autonomii oraz ułatwianiu funkcjonowania w środowisku społecznym.

ROZDZIAŁ I. DEFINICJE I ASPEKTY PRAWNE

1. DEFINICJE

Definicja niepełnosprawności na przestrzeni lat ewoluowała. Przejawiało się to zarówno w terminologii, jak i samym rozumieniu tej definicji. Obecnie powszechnym staje się określenie **osoby z niepełnosprawnością, która to definicja nie zamyka osoby w jej niepełnosprawności oraz nie definiuje osoby przez jej pryzmat.**

Na potrzeby ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wyodrębniono następujące pojęcia:

- 1) **niepełnosprawność** – oznacza to trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy;
- 2) **osoba niepełnosprawna** – osoba, której niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem:
 - a) o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (lekki, umiarkowany, znaczny),
 - b) o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów,
 - c) o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia;
- 3) **rodzaje stopni niepełnosprawności** – oznacza to ustalone trzy stopnie niepełnosprawności – znaczny, umiarkowany, lekki, które stosuje się do realizacji celów określonych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych:
 - a) do **znacznego stopnia niepełnosprawności** zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,
 - b) do **umiarkowanego stopnia niepełnosprawności** zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,
 - c) do **lekkiego stopnia niepełnosprawności** zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne;
- 4) **niezdolność do samodzielnej egzystencji** oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację;
- 5) **niepełnosprawność u osób do 16 roku życia** – Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku;
- 6) **osoba niepełnosprawna bezrobotna lub niepełnosprawna poszukująca pracy** – osoba niepełnosprawna bezrobotna lub niepełnosprawna poszukująca pracy w rozumieniu przepisów ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia;
- 7) **PFRON** – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Fundusz jest państwowym funduszem celowym, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, z zastrzeżeniem ust. 2a. Fundusz posiada osobowość prawną. Nadzór nad Funduszem sprawuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia

społecznego, który na wniosek Prezesa Zarządu Funduszu, po uzyskaniu pozytywnej opinii Pełnomocnika, zatwierdza statut określający organizację, szczegółowe zasady i tryb działania Funduszu, w tym jego organów;

8) **PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;

9) **rehabilitacja osób niepełnosprawnych** – oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej; rehabilitacja lecznicza osób niepełnosprawnych odbywa się na podstawie odrębnych przepisów;

10) **rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych** – rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy; do realizacji ww. celu niezbędne jest:

a) dokonanie oceny zdolności do pracy, w szczególności przez:

- przeprowadzenie badań lekarskich i psychologicznych umożliwiających określenie sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej do wykonywania zawodu oraz ocenę możliwości zwiększenia tej sprawności,
- ustalenie kwalifikacji, doświadczeń zawodowych, uzdolnień i zainteresowań,

b) prowadzenie poradnictwa zawodowego uwzględniającego ocenę zdolności do pracy oraz umożliwiającego wybór odpowiedniego zawodu i szkolenia;

c) przygotowanie zawodowe z uwzględnieniem perspektyw zatrudnienia,

d) dobór odpowiedniego miejsca pracy i jego wyposażenie,

e) określenie środków technicznych umożliwiających lub ułatwiających wykonywanie pracy, a w razie potrzeby - przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych, sprzętu rehabilitacyjnego itp.;

11) **rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych** – ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym; rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez:

a) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,

b) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,

c) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,

d) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi;

12) **formy aktywności wspomagającej** – jest to proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, do którego zalicza się uczestnictwo tych osób w:

a) warsztatach terapii zajęciowej, zwanych dalej "warsztatami",

b) turnusach rehabilitacyjnych, zwanych dalej "turnusami",

c) zajęciach klubowych;

- 13) **organizacje pozarządowe** – oznacza to organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338, z późn. zm.);
- 14) **organizacja pieczy zastępczej** - piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców; pieczę zastępczą organizuje powiat;
- 15) **formy pieczy zastępczej** - piecza zastępcza jest sprawowana w formie: rodzinnej, instytucjonalnej;
- a) **formy rodzinnej pieczy zastępczej:**
- rodzina zastępcza:
 - spokrewniona,
 - niezawodowa,
 - zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
 - rodzinny dom dziecka;
- b) **formy instytucjonalnej pieczy zastępczej:**
- placówki opiekuńczo-wychowawczej,
 - regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej,
 - interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego;
- 16) **osoba starsza** - osoba, która ukończyła 60. rok życia;
- 17) **polityka senioralna** - ogół działań organów administracji publicznej oraz innych organizacji i instytucji, które realizują zadania i inicjatywy kształtujące warunki godnego i zdrowego starzenia się;
- 18) **osoba bezdomna** - osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

2. PODSTAWA PRAWNA

- Głównymi aktami prawnymi regulującymi prawa osób w Polsce są:**
- Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r.,
 - Karta Praw Osób Niepełnosprawnych z 1 sierpnia 1997 r.,
 - ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich,
 - ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
 - ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami,
 - ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania,
 - Strategia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 z 16 lutego 2021 r.,
 - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 z 17 września 2019 r.,
 - ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,

- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

·Międzynarodowe akty prawne:

- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 10 grudnia 1948 r.,
- Europejska Karta Społeczna z 18 października 1961 r.,
- Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych z 18 czerwca 1977 r.,
- Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych z 18 czerwca 1977 r.,
- Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych z 13 grudnia 2006 r.,
- Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 4 listopada 1950 r.

·Na szczeblu lokalnym:

- Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2021 – 2026,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021 – 2030,
- Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2026-2028. Przygotowywany został przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w wymiarze regionalnym; Plan przyczynia się do ustrukturyzowania planowanych zmian w zakresie rozwoju usług społecznych zgodnie z wynikiem przeprowadzonej diagnozy regionalnej i powinien stać się punktem wyjścia dla lokalnych planów deinstytucjonalizacji realizowanych na poziomie poszczególnych gmin i powiatów.

Uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. została ustanowiona Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, stanowiąca następujące prawa:

- 1) dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym;
- 2) dostępu do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny;
- 3) dostępu do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną;
- 4) nauki w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej;
- 5) pomocy psychologicznej, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych;
- 6) pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystania z doradztwa zawodowego i pośrednictwa, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga - prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych;
- 7) zabezpieczenia społecznego uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienia tych kosztów w systemie podatkowym;
- 8) życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym: dostępu do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej, swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu, dostępu do informacji, możliwości komunikacji międzyludzkiej;

9) posiadania samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych;

10) pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzając, iż powyższe prawa wynikają z Konstytucji, Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Konwencji Praw Dziecka, Standardowych Zasad Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych, aktów prawa międzynarodowego i wewnętrznego, wzywa Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i władze samorządowe do podjęcia działań ukierunkowanych na urzeczywistnienie tych praw.

ROZDZIAŁ II. DIAGNOZA

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU:

Powiat opatowski – powiat w Polsce (województwo świętokrzyskie), utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Jego siedzibą jest miasto Opatów.

W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejsko-wiejskie: Iwaniska, Opatów, Ożarów,
- gminy wiejskie: Baćkowice, Lipnik, Sadowie, Tarłów, Wojciechowice,
- miasta: Iwaniska, Opatów, Ożarów.

Powiat opatowski graniczy z czterema powiatami województwa świętokrzyskiego: sandomierskim, staszowskim, kieleckim i ostrowieckim, z jednym powiatem województwa mazowieckiego: lipskim oraz z dwoma powiatami województwa lubelskiego: opolskim i kraśnickim.

2. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA:

Sytuacja demograficzna Powiatu Opatowskiego wg stanu na 30 czerwca 2025 r:

- ogółem liczba ludności: 47 500, w tym 23 504 mężczyzn i 23 996 kobiet,
- liczba urodzeń żywych w roku 2024: 280,
- liczba zgonów w roku 2024: 711,
- przyrost naturalny: - 431,
- gęstość zaludnienia: 52,55 os./km².¹⁾

3. DANE DOTYCZĄCE OSÓB BEZROBOTNYCH I KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ:

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2024 roku w powiecie opatowskim zarejestrowanych było 2 546 osób bezrobotnych, w tym 1 161 kobiet tj. 45,6 % ogółu bezrobotnych.

Z ewidencji bezrobotnych na przestrzeni 2024 roku wyłączono 3 267 osób, z tego:

- 1 256 osób podjęło pracę niesubsydiowaną,
- 68 osób podjęło pracę w ramach prac interwencyjnych
- 360 osób skierowano do robót publicznych,
- 376 osób rozpoczęło staż,
- 36 osób rozpoczęło szkolenie,
- 42 osoby rozpoczęły działalność gospodarczą w ramach przyznanych środków na podjęcie działalności gospodarczej,

¹⁾ źródło: GUS

- 18 osób podjęło zatrudnienie w ramach refundacji doposażenia stanowiska pracy,
- 25 osób podjęło pracę poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie,
- 66 osób odmówiło przyjęcia propozycji zatrudnienia lub innej formy pomocy,
- 678 osób nie potwierdziło gotowości do pracy,
- 342 osoby zostały wyłączone z ewidencji z powodu: nabycia prawa do renty, emerytury, świadczenia przedemerytalnego, dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego, podjęcia nauki w systemie dziennym, ukończenia 60/65 lat i innych.

Ponadto w ramach środków KFS w 2024 roku Powiatowy Urząd Pracy w Opatowie zawarł 39 umów z pracodawcami w sprawie finansowania działań dotyczących kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawcy ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego. W ramach zawartych umów pracodawcy uzyskali dofinansowanie kształcenia ustawicznego dla 248 osób wskazanych we wnioskach.²⁾

W obszarze problemów społecznych trudności występują najczęściej w związku z: bezrobociem, ubóstwem, bezradnością, trudnościami emocjonalnymi, sieroctwem naturalnym lub społecznym, bezradnością opiekuńczo – wychowawczą, przemocą fizyczną i psychiczną, uzależnieniami od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, marginalizacją czy wykluczeniem społecznym.

Do najpoważniejszych zjawisk wywołujących skutki społeczne należą alkoholizm i bezrobocie. Istotnym problemem jest niepełnosprawność. W szczególnie trudnej sytuacji materialnej znajdują się rodziny wielodzietne. W złej sytuacji są osoby niepełnosprawne fizycznie, psychicznie i umysłowo niepełnosprawne, bądź żadnymi świadczeniami pieniężnymi. Brak zatrudnienia negatywnie wpływa nie tylko na ekonomiczną kondycję rodzin, ale także na pozamaterialne kwestie życia rodzinnego. Przymusowe pozostawanie bez pracy oraz niemożność znalezienia ponownego zatrudnienia powoli i systematycznie pozbawiają człowieka poczucia własnej wartości. Stres i utrata stabilizacji powodują często niemożność podejmowania racjonalnych, a niekiedy jakichkolwiek decyzji. Pojawia się apatia i zniechęcenie. Okres bezrobocia oznacza radykalną zmianę rozkładu czasu w ciągu dnia. W zmianie trybu życia ujawnia się tradycyjny podział obowiązków na kobiece i męskie. Bezrobotni mężczyźni często sięgają po używki, głównie w celu rozładowania stresu. Osoby o niewielkich szansach na rynku pracy (brak kwalifikacji, zaawansowany wiek) dostrzegają raczej nadmiar wolnego czasu i rodzące się przygnębienie, a rozczarowanie lub stres leczą alkoholem lub nikotyną. Bardziej aktywnie i twórczo starają się wykorzystać swój czas ci bezrobotni, którzy dostrzegają szansę poprawy swojej pozycji na rynku pracy (młodzi, posiadający poszukiwany zawód lub gotowi do przekwalifikowania się).

Złe warunki materialne są jednym z głównych czynników wywołujących stany depresyjne związane z poczuciem braku stabilności i bezpieczeństwa socjalnego. Niskiej kondycji psychosomatycznej towarzyszy w szczególności wzrost zapadalności na niektóre choroby zakaźne, choroby serca, choroby psychiczne.

Wykształcenie, jeszcze bardziej niż płeć i wiek różnicuje sytuację bezrobotnego na rynku pracy. Wśród bezrobotnych dominują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Drugie miejsce zajmują osoby z wykształceniem średnim zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej. Bezrobotni posiadający wykształcenie średnie ogólnokształcące i wyższe stanowią najniższy odsetek wśród bezrobotnych.

Z doświadczeń pracowników socjalnych wynika, że bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej. Mniej widoczne, lecz nie mniej zagrażające spójności rodziny są skutki psychologiczne bezrobocia. Bezrobocie powoduje bowiem zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, zarówno dorosłych jak i dzieci. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna. Ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i z dalszą rodziną. Bezrobocie wpływa także niekorzystnie na układ stosunków wewnątrzrodzinnych, przy czym okazuje się, że bezrobocie mężczyzn ma znacznie bardziej negatywne skutki dla rodziny, niż bezrobocie kobiet. Bezrobotny

²⁾ Raport o stanie Powiatu Opatowskiego za 2024 rok

mężczyzna doświadcza silnej frustracji, obniżenia swojej pozycji w rodzinie, utraty autorytetu, które to doznania powodują bezradność, apatię, sięganie po alkohol - coraz częstsze zjawisko u bezrobotnych.³⁾

4. ZASOBY WSPARCIA W POWIECIE OPATOWSKIM

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie - celem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie jest realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny, pieczy zastępczej oraz rehabilitacji osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Opatowskiego: „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego, „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego, Aktywny Samorząd, likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, „Program wyrównywania różnic między regionami III”, projekt „Rodzina w Centrum”, Powiatowy Punkt Konsultacyjno- Doradczy, Program „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!”, ośrodki wsparcia.

Adres: ul. Henryka Sienkiewicza 17, 27 – 500 Opatów;

- 2) Zespół Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych w Opatowie wspiera dzieci, młodzież, rodziców i nauczycieli. Do jej głównych zadań należy diagnozowanie trudności rozwojowych i edukacyjnych (np. dysleksji), prowadzenie terapii, wsparcie logopedyczne, doradztwo zawodowe oraz pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych.

Adres: ul. Stefanii Sempołowskiej 3, 27 – 500 Opatów;

- 3) Szpital św. Leona w Opatowie, którego głównym zadaniem jest udzielanie stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych. Obejmuje to kompleksowe leczenie, diagnostykę, pielęgnację oraz rehabilitację pacjentów w celu ratowania, przywracania lub poprawy ich zdrowia.

Adres: ul. Szpitalna 4, 27 – 500 Opatów;

- 4) Powiatowy Urząd Pracy realizuje zadania z zakresu promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu opatowskiego.

Adres: ul. Partyzantów 13, 27 – 500 Opatów;

- 5) Na terenie powiatu opatowskiego funkcjonuje 6 placówek opiekuńczo-wychowawczych tj.:

- a) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Ożarowie: posiada 14 miejsc (12 miejsc socjalizacyjnych oraz 2 miejsca interwencyjne).

Adres: Osiedle Wzgórze 57A, 27-530 Ożarów,

- b) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 2 w Opatowie: posiada 14 miejsc (12 miejsc socjalizacyjnych oraz 2 miejsca interwencyjne).

Adres: ul. Kościuszki 54, 27 – 500 Opatów,

- c) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Tartłowie: posiada 14 miejsc (12 miejsc socjalizacyjnych oraz 2 miejsca interwencyjne).

Adres: ul. Rynek 13, 27 – 515 Tartłów.

- d) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 1 w Opatowie: dysponuje 14 miejscami (w tym 12 miejsc socjalizacyjnych i 2 interwencyjne).

Adres: ul. Stefanii Sempołowskiej 3, 27 – 500 Opatów,

- e) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu specjalistyczno – terapeutycznego w Opatowie: dysponuje 14 miejscami.

³⁾ Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2030 dla Powiatu Opatowskiego

Adres: ul. Słowackiego 13, 27 – 500 Opatów,

- f) Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu specjalistyczno – terapeutycznego „Mój Dom” im. Św. Jana Pawła II w Ciszycy Górnej: oferująca 14 miejsc.

Adres: Ciszycza Górna 53 A, 27 – 515 Tarłów;

- 6) W ramach systemu wsparcia na terenie powiatu opatowskiego funkcjonuje Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych, które prowadzi obsługę ekonomiczno-administracyjną i organizacyjną placówek opiekuńczo – wychowawczych na terenie Powiatu Opatowskiego.

Adres: ul. Henryka Sienkiewicza 17, 27 – 500 Opatów'

- 7) W powiecie opatowskim funkcjonują 3 domy pomocy społecznej tj.:

- a) Dom Pomocy Społecznej Sobów dla kobiet i mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie, z Filią w Suchodółce dla kobiet i mężczyzn psychicznie chorych: miejsc: 136 (102 w Sobowie + 34 w Filii w Suchodółce).

Adres: Sobów 117, 27-530 Ożarów oraz Filia: Suchodółka 23, 27-530 Ożarów;

- b) Dom Pomocy Społecznej w Czachowie DPS Czachów dla mężczyzn psychicznie chorych: miejsc: 53.

Adres: Czachów 54, 27 – 530 Ożarów;

- c) Dom Pomocy Społecznej w Zochcinku z Filią w Opatowie dla kobiet i mężczyzn psychicznie chorych: miejsc: 267 (w tym 32 lokale aktywizujące).

Adres: Zochcinek 42, 27 - 500 Opatów oraz Filia: ul. Szpitalna 4C, 27-500 Opatów;

- 8) Na obszarze powiatu opatowskiego funkcjonuje ośrodek wsparcia dziennego tj.: Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy typu A, B, C, D w Opatowie, który przeznaczony jest dla 60 osób pełnoletnich z zaburzeniami psychicznymi, niepełnosprawnością intelektualną, spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Adres: ul. Szpitalna 4 D, 27 – 500 Opatów;

- 9) Zadania na terenie powiatu opatowskiego realizuje również Klub „Senior +” w Ożarowie, który przeznaczony jest dla 32 osób powyżej 60 roku życia.

Adres: Osiedle Wzgórze 56, 27-530 Ożarów;

- 10) Na terenie powiatu opatowskiego funkcjonują 4 Specjalne Ośrodki Szkolno – Wychowawcze tj.:

- a) Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Mieczysława Jopka w Dębnie zapewnia edukację i opiekę dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym, głębokim oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

W Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym funkcjonują:

- Szkoła Podstawowa Specjalna
- Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy.
- Zespół Rewalidacyjno – Wychowawczy
- Internat.

Adres: Dębno 69, 27 – 530 Ożarów,

b) Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Jałowęsach kształci i wychowuje dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym, z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz uczniów z autyzmem w tym zespołem Aspergera.

W skład Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Jałowęsach wchodzi:

- Szkoła Podstawowa Specjalna
- Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy
- Branżowa Szkoła I stopnia Specjalna
- Grupy wychowawcze.

Adres: Jałowęsy 124, 27 – 500 Opatów,

c) Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy - Centrum Autyzmu i Całościowych Zaburzeń Rozwojowych w Niemienicach jest placówką dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, z autyzmem i zespołem Aspergera, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją z niepełnosprawnościami sprzężonymi – posiadającymi orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego a także dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim posiadającymi orzeczenie o potrzebie kształcenia w zespołowych zajęciach rewalidacyjno – wychowawczych.

W ośrodku funkcjonują:

- Przedszkole Specjalne
- Szkoła Podstawowa Specjalna
- Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy.
- Zespół rewalidacyjno – wychowawczy;
- Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka;
- Grupy wychowawcze.

Adres: Niemienice 96, 27 – 580 Sadowie,

d) Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Sulejowie jest placówką przeznaczoną dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Z edukacji i zajęć w ośrodku mogą korzystać dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym do ukończenia 24. roku życia, natomiast osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim do ukończenia 25. roku życia.

W strukturze ośrodka funkcjonują:

- Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka,
- Przedszkole Specjalne,
- Szkoła Podstawowa Specjalna,
- Szkoła Przysposabiająca do Pracy,
- Zespół Rewalidacyjno-Wychowawczy,
- Internat

Adres: Sulejów 69, 27 – 515 Tartów;

11) Na obszarze powiatu opatowskiego funkcjonuje 5 warsztatów terapii zajęciowej tj.:

- a) Warsztat Terapii Zajęciowej Nr 1 w Opatowie przy Domu Pomocy Społecznej w Zochcinku przeznaczony dla 83 osób niepełnosprawnych.

Adres: ul. Słowackiego 13, 27 – 500 Opatów,

- b) Warsztat Terapii Zajęciowej Nr 2 w Zochcinku przy Domu Pomocy Społecznej w Zochcinku przeznaczony dla 80 osób niepełnosprawnych.

Adres: Zochcinek 42, 27 – 500 Opatów,

- c) Warsztat Terapii Zajęciowej w Sobowie przy Domu Pomocy Społecznej w Sobowie z Filią w Suchodółce przeznaczony dla 50 osób niepełnosprawnych.

Adres: Sobów 117, 27 – 530 Ożarów,

- d) Warsztat Terapii Zajęciowej w Bidzinach z Filią w Stodołach Koloniach przy Stowarzyszeniu Akademia Pomysłu z siedzibą w Bidzinach przeznaczony dla 104 osób niepełnosprawnych.

Adres: Bidziny 142, 27 – 532 Wojciechowice oraz Filia w Stodołach – Koloniach 54, 27 – 532 Wojciechowice,

- e) Warsztat Terapii Zajęciowej w Czekarzewicach Drugich przy Lokalnej Grupie Działania Powiatu Opatowskiego przeznaczony dla 60 osób niepełnosprawnych.

Adres: Czekarzewice Drugie 125, 27 – 515 Tarłów.

12) Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie

Adres: ul. Słowackiego 56, 27 – 500 Opatów;

13) Zespół Szkół Nr 2 w Opatowie

Adres: ul. Sempołowskiej 1, 27 – 500 Opatów;

14) Zespół Szkół w Ożarowie im. Marii Skłodowskiej – Curie

Adres: Osiedle Wzgórze 56, 27 – 530 Ożarów.

5. ZASOBY WSPARCIA GMIN POWIATU OPATOWSKIEGO

Na terenie powiatu znajduje się 8 gmin tj.: Ożarów, Wojciechowice, Baćkowie, Sadowie, Iwaniska, Tarłów, Lipnik oraz Opatów. Poniżej przedstawiono wykaz działań, które podejmowane są przez poszczególne ośrodki pomocy społecznej w gminach na rzecz swoich podopiecznych:

1) Gmina Ożarów:

- Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania (dla osób starszych i niesamodzielnych); Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania (dla osób ze schorzeniami psychicznymi);
- Usługi sąsiedzkie;
- Poradnictwo specjalistyczne w OPS w Ożarowie (psycholog, prawnik, pracownik socjalny);
- Asystent osobisty dla osób z niepełnosprawnością;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Ożarowie (wsparcie dzienne);
- Dzienny Dom Seniora w Ożarowie;
- Usługi opiekuńcze, specjalistyczne i wyżywienie w Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnym w Sobowie w formie pobytu dziennego i całodobowego,
- Kluby Seniora (Ożarów, Jakubowice, Lasocin, Czachów, Pisary, Sobów, Wyszmontów, Gliniany);

- Program Opieka 75 +;
- Bezpłatne usługi door to door ;
- Asystent rodziny;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Ożarów na lata 2024-2030.
- Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Ożarów na lata 2025-2027;
- Realizacja projektu dla 40 osób „Zwiększenie opieki społecznej w gminie Ożarów ” w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach którego zapewnione jest wsparcie w formie: usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania (rehabilitacja, wsparcie psychologiczne), indywidualny transport, wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego oraz konsultacje z lekarzem;

- 2) Gmina Wojciechowice – realizuje program asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością;
- 3) Gmina Tartów – na terenie gminy funkcjonuje jeden ośrodek wsparcia tj.: Środowiskowy Dom Samopomocy w Tartowie. Gmina realizuje również program asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością, program opieka wytchnieniowa oraz usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania;
- 4) Gmina Baćkowice – na terenie gminy funkcjonuje jeden ośrodek wsparcia tj.: Dzienny Dom SENIOR + a ponadto gmina realizuje usługi opiekuńcze w ramach zadań własnych gminy;
- 5) Gmina Lipnik – na terenie gminy funkcjonuje jeden ośrodek wsparcia tj.: Klub Senior +. Gmina realizuje również program asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością oraz usługi środowiskowe w szczególności specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 6) Gmina Sadowie – na terenie gminy funkcjonują trzy Kluby Seniora. Gmina realizuje również usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania w ramach zadań własnych;
- 7) Gmina Iwaniska – na terenie gminy nie funkcjonują żadne ośrodki wsparcia dziennego;
- 8) Gmina Opatów – na terenie gminy funkcjonuje jeden ośrodek wsparcia tj.: Środowiskowy Dom Samopomocy. Gmina realizuje również:
 - usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
 - usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
 - usługi logopedyczne dla dzieci,
 - program asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością,
 - program opieka wytchnieniowa,
 - program Korpus Wsparcia Seniorów w ramach Modułu II,
 - program Opieka 75+,
 - Asystent rodziny.

Rozdział III. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest postępowaniem badawczym wykorzystywanym do konstrukcji dokumentów strategicznych, spełniającym najważniejsze funkcje diagnostyczne. Pozwala na ocenę całości, ale jednocześnie wskazuje na słabe punkty systemu, które z czasem można przełożyć na konkretne rozwiązania. Zakres analizy

jest odnoszony zarówno do czynników wewnętrznych jak szeroko rozumianej rzeczywistości zewnętrznej. Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych w danej tematyce na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

S (Strengths) – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,

W (Weaknesses) – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu,

O (Opportunities) – szanse: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,

T (Threats) – zagrożenia: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Mocne strony	Słabe strony
1. Zaangażowanie władz powiatu w problematykę osób z niepełnosprawnością, dzieci z pieczy zastępczej, osób starszych oraz osób wykluczonych. 2. Coroczne zabezpieczanie przez samorząd powiatowy środków finansowych na realizację inicjatyw i zróżnicowanej oferty programowej na rzecz osób z niepełnosprawnością. 3. Realizacja Programów: Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej i Opieka Wytchnieniowa. 4. Aktywność i skuteczność samorządu w pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych w tym środków UE na rzecz osób z niepełnosprawnością. 5. Organizacje pozarządowe działające aktywnie na rzecz osób z niepełnosprawnością i ich rodzin, oraz Powiatowa Społeczna Rady ds. Osób Niepełnosprawnych. 6. Dobrze przygotowana specjalistyczna kadra, w tym kadra pedagogiczna posiadająca wysokie kwalifikacje do pracy z dziećmi o różnych rodzajach niepełnosprawności, pracownicy socjalni, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej. 7. Dobrze rozwinięta sieć specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży. 8. Zmiana postaw społecznych sprawnych dzieci, młodzieży i osób dorosłych (rodziców, kadry pedagogicznej) wobec osób z niepełnosprawnością. 9. Funkcjonowanie na terenie powiatu warsztatów terapii zajęciowej. 10. Funkcjonowanie na terenie powiatu domów pomocy społecznej. 11. Funkcjonowanie na terenie powiatu placówek opiekuńczo – wychowawczych. 12. Funkcjonowanie na terenie powiatu Klubu Senior + w Ożarowie. 13. Aktywizacja seniorów. 14. Rozwój infrastruktury przyjaznej osobom z niepełnosprawnością poprzez likwidację barier architektonicznych, technicznych i komunikacyjnych, tworzenie nowego zaplecza oraz adaptacja i modernizacja obiektów dla potrzeb osób z niepełnosprawnością oraz barier transportowych.	1. Brak wystarczającej świadomości społecznej i przejawy negatywnych postaw społecznych w zakresie rozwiązywania problemów osób z niepełnosprawnością oraz ich dostępu do korzystania z praw i obowiązków ustanowionych dla ogółu obywateli, bez względu na rodzaj, przyczynę i stopień niepełnosprawności. 2. Trudna sytuacja na rynku pracy. 3. Brak zakładów aktywności zawodowej, będących alternatywną formą aktywizacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnością, a zwłaszcza dla uczestników warsztatów terapii zajęciowej. 4. Brak zainteresowania rodziny, sąsiadów oraz najbliższej społeczności sytuacją osób z niepełnosprawnością. 5. Niedostosowanie znaczącej ilości mieszkań do indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnością. 6. Niewystarczające zabezpieczenie finansowe indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnością w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i medycznej. 7. Słabo przystosowane środowisko lokalne dla osób z niepełnosprawnością, bariery architektoniczne i techniczne w obiektach użyteczności publicznej. 8. Ograniczenie środowiskowe do mobilności terytorialnej osób z niepełnosprawnością – bariery transportowe i komunikacyjne. 9. Niewystarczająca ilość rodzin zastępczych. 10. Mała liczba kandydatów na rodziny zastępcze. 11. Mała świadomość społeczna o potrzebach w zakresie pieczy zastępczej. 12. Brak wolontariuszy do pracy w pieczy rodzinnej. 13. Brak miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

15. Systematyczny rozwój infrastruktury technicznej przyjaznej osobom z niepełnosprawnością, m.in. poprzez logistyczne i finansowe wsparcie różnych podmiotów i instytucji oraz organizacji pozarządowych przez samorząd. 16. Systematyczny rozwój pieczy zastępczej. 17. Wsparcie dla rodzinnej pieczy zastępczej, 18. Wsparcie usamodzielniania wychowanków. 19. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego. 20. Efektywne gospodarowanie środkami PFRON na rehabilitację zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnością.	
SZANSE 1. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację przedsięwzięć na rzecz osób z niepełnosprawnością. 2. Doświadczona i profesjonalnie przygotowana kadra dająca szansę do tworzenia różnorodnych projektów, umożliwiających rozwój ofert programowych dla osób z niepełnosprawnością i ich rodzin. 3. Zaangażowanie środowisk osób z niepełnosprawnością w działalność samopomocową. 4. Wzmocnienie administracji samorządowej dla celów projektowania działań na rzecz osób z niepełnosprawnością w ramach pozyskiwanych funduszy z UE. 5. Pomoc finansowa w postaci funduszy strukturalnych, unijnych przeznaczonych na cele zatrudnienia, aktywizację i rehabilitację zawodową i społeczną, w tym utworzenie zakładu aktywności zawodowej.	ZAGROŻENIA 1. Starzenie się społeczeństwa (wskazania demograficzne). 2. Niski poziom świadomości społecznej w zakresie rozumienia problemów osób z niepełnosprawnością oraz ich rodzin. 3. Niewystarczające środki finansowe. 4. Ograniczone środki finansowe PFRON. 5. Wzrost liczby osób z niepełnosprawnością psychiczną i zagrożonych niepełnosprawnością psychiczną. 6. Bezrobocie, w tym osób z niepełnosprawnością. 7. Nieprzystosowanie obiektów służących rehabilitacji. 8. Słaba kondycja finansowa jednostek samorządowych, która ogranicza możliwości partycypowania w kosztach realizacji działań wynikających z określonych programów.

ROZDZIAŁ IV. PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI - CELE I ZADANIA PLANU

Cele Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2026-2028 w Powiecie Opatowskim są następujące:

- określenie kierunków rozwoju usług społecznych oraz deinstytucjonalizacji na poziomie lokalnym,
- powiązanie dostępnych źródeł finansowania, w szczególności funduszy europejskich, a także innych źródeł finansowych z lokalnymi celami i działaniami w obszarze usług społecznych i deinstytucjonalizacji,
- skoordynowanie działań podejmowanych przez różne podmioty na terenie powiatu przy uwzględnieniu potencjału i zasobów sektora obywatelskiego i partnerów społecznych.

Obszary interwencji zostały określone z uwzględnieniem zarówno uwarunkowań strategicznych i programowych w zakresie deinstytucjonalizacji. Są to:

1. Rodziny z dziećmi:

W ramach każdego obszaru interwencji określono planowane działania, rezultaty, odbiorców, realizatorów oraz możliwe źródła finansowania.

Rodziny z dziećmi:

Rezultaty	Kierunki działań
1) Zapewnienie	1) Kompleksowe wsparcie rodzin z dziećmi, w tym przeżywających

rodzinom doświadczającym trudności dostępu do kompleksowego wsparcia. 2) Wzmocnienie kompetencji rodziców i opiekunów w zakresie opieki i wychowania dzieci. 3) Stworzenie dzieciom i młodzieży warunków do wszechstronnego rozwoju.	trudności opiekuńczo-wychowawcze, np. poprzez działania edukacyjne, poradnictwo specjalistyczne, pomoc prawną oraz grupy wsparcia; 2) Rozwój usług na rzecz osób i rodzin w zakresie rozwoju ich zainteresowań, aktywności społecznej, sportowej, edukacyjnej, a także organizacji czasu wolnego; 3) Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez prowadzenie kampanii społecznych i medialnych, organizowanie wydarzeń lokalnych oraz dystrybucję materiałów promocyjnych; 4) Prowadzenie pracy socjalnej; 5) Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kandydatów oraz personelu w zakresie świadczenia usług w środowisku, poprzez m.in. udział w szkoleniach; 6) Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze, przez wspieranie procesu usamodzielnienia; 7) Realizacja usługi wsparcia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej; 8) Realizacja projektu „Rodzina w Centrum”; 9) Prowadzenie zajęć edukacyjnych dla dzieci; 10) Tworzenie mieszkań treningowych.
---	--

Odbiorcy:

Osoby i rodziny potrzebujące wsparcia, w tym:

- dzieci i młodzież wymagająca wsparcia,
- rodziny z dziećmi, w tym doświadczające trudności opiekuńczo-wychowawczych,
- osoby potrzebujące interwencji kryzysowej.

Realizatorzy:

- podmioty działające w sferze pomocy i integracji społecznej, wsparcia rodziny, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych lub rynku pracy,
- instytucje kultury i oświaty.

Podmioty odpowiedzialne:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie,
- Placówki Opiekuńczo Wychowawcze na terenie powiatu opatowskiego,
- Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Opatowie.

Okres realizacji:

2026-2028 rok

Wskaźniki rezultatów przyjętych działań:

- Liczba rodzin zastępczych utworzonych,

- Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej,
- Liczba godzin udzielonego wsparcia specjalistycznego,
- Liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz prawnym,
- Liczba materiałów promocyjnych,
- Liczba wydarzeń lokalnych,
- Liczba szkoleń zorganizowanych dla pracowników pomocowych,
- Liczba usamodzielnionych wychowanków,
- Liczba opracowanych IPU,
- Ilość rodzin objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pracą socjalną.
- Liczba dzieci korzystających z zajęć edukacyjnych.

Źródła finansowania

- Środki z budżetu powiatu,
- Środki Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021-2027 – Priorytet 9. Usługi społeczne, Działanie 09.05 Wsparcie rodziny oraz pieczy zastępczej.

2. Osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność:

Rezultaty	Kierunki działań
1) Wspieranie integracji osób z niepełnosprawnościami ze społecznością lokalną.	1) Rozwój usług społecznych na rzecz rodzin i osób sprawujących funkcję opiekuna faktycznego osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, takich jak opieka wytchnieniowa, asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością, grupy wsparcia oraz wymiana doświadczeń;
2) Poprawa jakości życia osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.	2) Kompleksowe wsparcie osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, służące zapobieganiu umieszczaniu w placówkach całodobowych, poprzez zwiększenie dostępu do usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością;
3) Rozwój oferty aktywizacji osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.	3) Rozwój dziennych form pobytu dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, takich jak dzienne domy opieki, dzienne ośrodki wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, kluby seniora, środowiskowe domy samopomocy oraz zakład aktywności zawodowej;
	4) Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kandydatów oraz personelu w zakresie świadczenia usług w środowisku, poprzez m.in. udział w szkoleniach;
	5) Prowadzenie pracy socjalnej;
	6) Dofinansowanie w ramach likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, turnusów rehabilitacyjnych i sprzętu rehabilitacyjnego;
	7) Aktywizacja zawodowa i społeczna poprzez zapewnienie

	miejsz w WTZ; 8) Zapewnienie miejsc w Powiatowym Środowiskowym Domu Samopomocy; 9) Dofinansowanie w ramach programu „Aktywny samorząd”; 10) Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych oraz innych programów PFRON; 11) Dofinansowanie w ramach programu wyrównywanie różnic między regionami III; 12) Tworzenie mieszkań wspomaganych.
--	--

Odbiorcy:

- osoby starsze,
- osoby z niepełnosprawnościami,
- osoby wymagające wsparcia ze względu na chorobę,
- otoczenie osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, tj. opiekunowie oraz
- rodziny,
- kadra i personel świadczący usługi społeczne.

Realizatorzy:

- podmioty działające w sferze pomocy i integracji społecznej, wsparcia rodziny, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych lub rynku pracy.

Podmioty odpowiedzialne:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie,
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Opatowie,
- Warsztaty terapii zajęciowej na terenie powiatu opatowskiego,
- Klub Senior + w Ożarowie.

Okres realizacji:

2026-2028 rok.

Wskaźniki rezultatów przyjętych działań:

- Liczba osób objętych usługami asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej,
- Liczba rodzin objętych opieką wychowawczą,
- Liczba uczestników warsztatów terapii zajęciowej,
- Liczba uczestników Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy,
- Liczba uczestników Klubu „Senior +” w Ożarowie,
- Liczba osób objętych wsparciem w ramach likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, turnusów rehabilitacyjnych i sprzętu rehabilitacyjnego.
- Liczba osób objętych wsparciem w ramach programu „Aktywny samorząd”,

- Liczba osób objętych wsparciem w ramach dofinansowania do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- Liczba osób/placówek objętych wsparciem w ramach programu wyrównywania różnic między regionami III.

Źródła finansowania:

- Środki z budżetu powiatu,
- Dotacje od Wojewody,
- Środki PFRON,
- Fundusz Solidarnościowy.

Monitoring planu

Systemy monitorowania i oceny w Programie Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych odgrywają kluczową rolę w zapewnieniu skuteczności i jakości wdrażanych działań.

Ich głównym celem jest śledzenie postępów w procesie odchodzenia od opieki instytucjonalnej na rzecz usług świadczonych w środowisku lokalnym.

Monitoring wskaźników określonych dla każdego z obszarów będzie prowadzony na bieżąco we współpracy z komórkami organizacyjnymi Centrum zaangażowanymi w jego realizację. Wykonywanie poszczególnych działań oraz osiąganie zakładanych wskaźników wymagać będzie systematycznej obserwacji oraz oceny pozytywnych i negatywnych aspektów na nie wpływających.

Ocena założeń Planu będzie prowadzona raz do roku na podstawie danych statystycznych, informacji własnych, materiałów sprawozdawczych i innych dostępnych źródeł przekazanych od realizatorów merytorycznych poszczególnych celów, instytucji pomocy społecznych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów.

Rozdział VI. PODSUMOWANIE

Organizacja systemu pomocy społecznej w Powiecie Opatowskim jest dostosowana do potrzeb społecznych mieszkańców. Wskazane sposoby zaspokajania potrzeb są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia w oparciu o nowe rozwiązania. W Planie Deinstytucjonalizacji usług społecznych w Powiecie Opatowskim cele i kierunki działań sformułowane zostały na podstawie analizy systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień, sytuacji na lokalnym rynku pracy. Dokument zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej oraz rozwój usług społecznych.

Zapisy zawarte w dokumencie strategicznym jakim jest niniejszy Plan realizowane

będą zgodnie z wymienionymi działaniami i w zależności od pozyskanych środków finansowych. Plan deinstytucjonalizacji jest dokumentem otwartym. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami powiatu i wymogami prawa. Zgodnie z założonymi celami w dokumencie ich realizacja powinna przyczynić się do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Powiatu Opatowskiego, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych, osób z niepełnosprawnością, osób chorych psychicznie, rodzin biologicznych i pieczy zastępczej oraz osób w kryzysie.

Zapisy zawarte w Planie będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Niniejszy dokument w zakresie lokalnej polityki społecznej jest i będzie zgodny z wytyczonymi kierunkami działań na poziomie województwa i kraju.

Uzasadnienie

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3, 3a, 5 oraz 5a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym powiat wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie: pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, wspierania osób niepełnosprawnych oraz polityki senioralnej.

Zgodnie z art. 19 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej do zadań własnych powiatu należy:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- 3) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz okręgowe ośrodki wychowawcze, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
- 4) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz okręgowe ośrodki wychowawcze, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;
- 5) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, mającym trudności w integracji ze środowiskiem;
- 6) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- 7) realizacja usług wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej;
- 8) prowadzenie mieszkań treningowych lub wspomaganych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 9) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- 10) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- 11) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 12) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 13) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 14) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej;
- 15) utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Stosowanie do powyższego Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie przedkłada Radzie Powiatu Opatowskiego Powiatowy Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych na lata 2026-2028.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest uzasadnione.

Opracował: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie

Uzgodnienie prawne: r. pr. Anna Piątkowska